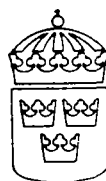

Kulturutskottets yttrande

1988/89:KrU2y

Bidrag till studieförbunden m.m.

1988/89
KrU2y

Till utbildningsutskottet

Utbildningsutskottet har den 7 februari 1989 beslutat bereda kulturutskottet tillfälle att yttra sig över proposition 1988/89:100 bil. 10 punkt C 4. Bidrag till studieförbunden m.m. jämte motioner i de delar som rör kulturutskottets verksamhetsområde.

Kulturutskottet behandlar i det följande propositionen samt motionerna 1988/89:Ub263 yrkande 7, 1988/89:Ub301, 1988/89:Ub322 yrkande 4 och 1988/89:Ub834 yrkande 32.

Utskottet

I propositionen beräknas till kulturverksamhet i studieförbunden 125 milj. kr. för nästa budgetår. Förslaget innebär att anslagsposten Bidrag till kulturverksamhet höjs med drygt 17 milj. kr. inkl. prisomräkning. Vidare föreslås att anslagsposten Bidrag till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden höjs med 329 000 kr. till drygt 3,5 milj. kr.

Föredragande statsrådet understryker att kulturverksamheten i folkbildningen spelar en viktig roll. Genom denna knyts viktiga kontakter mellan yrkesmässigt skapande, amatörverksamhet och ett i övrigt aktivt deltagande i kulturlivet. Han framhåller vidare att den bidrar till att förbättra möjligheterna för nya grupper att komma i kontakt med viktiga inslag i kulturlivet. Genom organisationsanknytningen finns också goda förutsättningar för en ökad geografisk spridning. Kulturverksamheten ger även många arbetstillfällen för kulturarbetare. Den redovisade statistiken för 1986/87 över verksamheten visar att studieförbunden anordnat 98 300 kulturprogram med 559 000 medverkande och ca 10 miljoner besökande. Antalet kulturgrupper var 29 200 med 430 700 deltagare. Härutöver anordnades genom länsbildningsförbunden 3 200 kulturprogram med 382 000 deltagare.

I motion Ub834 (m) yrkas att anslagsposten skall föras upp med 80 milj. kr. vilket är en minskning med 45 milj. kr. i förhållande till regeringens förslag.

Utskottet har sedan 1983 årligen avstyrkt motionsförslag om en minskning av bidraget med hänvisning bl.a. till den betydelse som bidraget har för den lokala kulturverksamheten. Med anledning av motionsförslaget vill utskottet erinra om att kulturrådet i sin anslagsframställning påpekar de ekonomiska svårigheter som drabbar kulturverksamheter som körsång och dans. Vidare bedömer kulturrådet att det kommer att ställas ytterligare krav på studieför-

bundens medel för kulturverksamhet med hänsyn till Folkmusik- och folkdansåret 1990. 1988/89:KrU2y

En minskning av anslaget skulle enligt utskottets mening få icke acceptabla effekter. Utskottet anser därför att utbildningsutskottet bör avstyrka motion Ub834 yrkande 32.

Vänsterpartiet kommunisterna föreslår i motion Ub301 en höjning med 8 milj. kr. utöver regeringens förslag. I den motivering till förslaget som lämnas i motion Kr313 anförs att folkbildningens kulturverksamhet liksom amatörverksamheten har en viktig samhällsfunktion som motvikt till fascistoid och fördummande masskultur och som grund för klassmässig lokal och nationell identitet.

I motion Ub263 (c) anför motionärerna att det är positivt att ett första steg tagits för att motverka den urholkning av anslaget till studieförbundens kulturverksamhet som skett under flera år. De anser dock att den i propositionen föreslagna höjningen inte är tillräcklig och hänvisar till ett uttalande i motion Kr355 (c) – som behandlas av kulturutskottet – om att anslagsposten bör höjas med 8 milj. kr. Enligt vad utskottet inhämtat har motsvarande belopp inte medräknats i den anslagshöjning om 18,7 milj. kr. som föreslås i motion Ub263 yrkande 7.

Utskottet konstaterar att förslaget i propositionen innebär en väsentlig förstärkning av bidraget till kulturverksamheten i studieförbunden. Höjningen är välmotiverad. Utskottet anser sig inte kunna förorda en ytterligare uppräknings av anslagsposten. Utbildningsutskottet bör alltså avstyrka motion Ub301 och tillstyrka propositionen i motsvarande del. Även förslaget i propositionen till medelsberäkning till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden tillstyrks.

Förslaget i motion Ub322 (m) syftar till en förändring av grunderna för fördelningen av det statliga bidraget till studieförbundens kulturverksamhet. Det nu gällande fördelningssystemet innebär följande. Studieförbunden lämnar uppgifter till kulturrådet på statsbidragsberättigade kostnader. Förbundens utgifter för kulturverksamhet i glesbygd samt för invandrare och handikappade får tas upp till 100%, medan 75% av övriga kostnader får tas upp. På grundval av de sålunda framräknade utgifterna beräknar rådet vilken andel av det totala statliga bidraget som varje förbund är berättigat till. Vid sin beräkning tar kulturrådet hänsyn till vilka kostnader förbunden haft under de tre senaste åren. Härigenom skapas en jämnare utveckling av bidraget vid förändringar i verksamheten.

Motionärerna menar att nu gällande fördelningssystem innebär stora påfrestningar på studieförbundens ekonomi. De anser att varje studieförbund bör tilldelas en kostnadsram. Fördelningen av det statliga bidraget skall utgå från den andel studietimmar med högre schablonbidrag som resp. studieförbund tilldelats av skolöverstyrelsen för förbundets studiecirkelverksamhet enligt förordningen (1981:518) om statsbidrag till studiecirkel m.m. av det totala antalet högskablon timmar. Enligt motionärerna skulle ett studieförbunds kostnadsram motsvara förbundets procentuella andel av det totala antalet högskablon timmar.

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om att kulturrådet i rapporten (1986:6) Kultur i studieförbunden utvärderat statsbidraget till kulturverksamhet. Enligt kulturrådet finns det klara indikationer på att ekonomin är styrande när det gäller den pedagogiska uppläggningsen av verksamheten. Det är avsevärt bättre ur ekonomisk synvinkel att arrangera en verksamhet som studiecirkel än som kulturgrupp. I årets anslagsframställning anför kulturrådet också att det är olyckligt att man tvingas välja arbetsform inte efter gruppens behov utan efter statsbidragsvillkor.

I rapporten anfördes att frågan om grunderna för fördelning av bidraget mellan studieförbunden skall tas upp till diskussion för att en prövning skall komma till stånd av om ett alternativ kan utformas som bättre än det nuvarande tillgodoser verksamhetens intressen. Med utgångspunkt i rapporten har, enligt vad utskottet inhämtat, diskussioner förts inom kulturrådet om en förändring av systemet för fördelning av statsbidraget. Något förslag har ännu inte lagts fram.

Med hänvisning till vad som anförts är utskottet inte berett att föreslå riksdagen att göra en framställning till regeringen med anledning av motion Ub322.

Stockholm den 23 februari 1989

På kulturutskottets vägnar

Ingrid Sundberg

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Åke Gustavsson (s), Maja Bäckström (s), Berit Oscarsson (s), Jan-Erik Wikström (fp), Jan Hyttring (c), Anders Nilsson (s), Sylvia Pettersson (s), Erkki Tammenoksa (s), Leo Persson (s), Lars Ahlström (m), Margareta Fogelberg (fp), Stina Gustavsson (c), Alexander Chrisopoulos (vpk), Kaj Nilsson (mp), Ingegerd Sahlström (s) och Göran Åstrand (m).

Avvikande meningar

Medelsberäkningen för kulturverksamhet m.m.

1. Ingrid Sundberg, Lars Ahlström och Göran Åstrand (alla m) anser

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet har" och slutar med "yrkande 32" bort ha följande lydelse:

Utskottet delar motionärernas uppfattning att anslagsnivån 80 milj. kr. är väl avvägd. Med ett förbättrat bidragssystem kan studieförbunden använda medlen på ett effektivare sätt än för närvarande. Kulturutskottet tillstyrker alltså förslaget i motion Ub834.

dels att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "länsbildningsförbunden tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Utskottets ställningstagande i det föregående innebär, att motion Ub301 bör avstyrkas.

Utbildningsutskottet bör sålunda föreslå riksdagen att beräkna 80 milj. kr. för kulturverksamhet i studieförbunden och 3 537 000 kr. till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden.

2. Jan Hyttring och Stina Gustavsson (båda c) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "länsbildningsförbunden tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Studieförbundens kulturverksamhet betyder mycket för att utveckla kulturlivet på regional och lokal nivå. Den utvärdering av verksamheten som kulturrådet har gjort visar att kulturverksamheten har ca 10 miljoner deltagare. Verksamheten bidrar också till att förbättra möjligheterna för nya grupper att komma i kontakt med olika kulturyttringar. Verksamheten har också stor betydelse då den ger arbetstillfällen för kulturarbetare i hela landet.

Utskottet anser därför att så som föreslås i motion Ub301 anslaget till kulturverksamhet i studieförbunden bör höjas med 8 milj. kr.

Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 133 milj. kr. till kulturverksamhet i studieförbunden samt 3 537 000 kr. till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden.

3. Alexander Chrisopoulos (vpk) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Utskottet konstaterar" och slutar med "länsbildningsförbunden tillstyrks" bort ha följande lydelse:

Studieförbundens kulturverksamhet liksom amatörverksamheten spelar en viktig roll i vårt samhälle. Den utgör en grund för en klassmässig lokal och nationell identitet. Den bidrar verksamt till att bredda intresset för olika kulturyttringar. Anslaget till kulturverksamheten har som kulturrådet framhållit urholkats under de senaste åren.

Utskottet tillstyrker därför förslaget i motion Ub301 om en höjning av anslaget med 8 milj. kr. Utbildningsutskottet bör föreslå riksdagen att beräkna 133 milj. kr. till kulturverksamhet i studieförbunden samt till Folkbildningsförbundet och länsbildningsförbunden 3 537 000 kr.

Grunderna för fördelning av bidragen till studieförbundens kulturverksamhet

4. Ingrid Sundberg, Lars Ahlström och Göran Åstrand (alla m) anser att den del av utskottets yttrande som börjar med "Med hänvisning" och slutar med "motion Ub322" bort ha följande lydelse:

Enligt utskottets mening är den bidragsmodell som motionärerna förordar väl ägnad att tillgodose studieförbundens önskemål.

Med hänvisning till vad som anförts tillstyrker utskottet bifall till motion Ub322.